

Dr. İPEK KOCAGİL ERSOY

**AVRUPA BİRLİĞİ İLKELERİ IŞIĞINDA
TÜRK İŞ HUKUKUNDA
TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ
YAPMA YETKİSİ**

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	XI
KISALTMALAR.....	XIX
GİRİŞ	1
I. Konunun Önemi.....	1
II. Konunun Sınırlandırılması.....	5

BİRİNCİ BÖLÜM ANAYASA VE ULUSLARARASI BELGELERDE TOPLU SÖZLEŞME KAVRAMI VE TOPLU İŞ HUKUKUNA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER

§ 1. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ KAVRAMI VE TOPLU İŞ HUKUKUNA İLİŞKİN TEMEL ESASLAR.....	7
I. Toplu İş Sözleşmesi Kavramı.....	7
II. Toplu İş Sözleşmesinin Türleri	12
1. Genel Olarak.....	12
2. İşyeri Toplu İş Sözleşmesi.....	15
3. İşletme Toplu İş Sözleşmesi	16

4. Grup Toplu İş Sözleşmesi	19
III. Çerçeve Sözleşme	22
IV. Toplu İş Sözleşmesi Yapma Ehliyeti.....	27
1. Ehliyet Kavramı.....	27
2. Toplu İş Sözleşmesi Ehliyeti Kavramına İlişkin Görüşler Ve Kanaatimiz	29
V. Toplu İş Sözleşmesi Yapma Yetkisi.....	30
1. Yetki Kavramı ve Tanımı.....	30
2. Toplu İş Sözleşmesi Yetkisinin Önemi.....	32
VI. Toplu İş Sözleşmesi Yapma Yetkisinin Ehliyetten Farkı.....	35
§ 2. ANAYASA'DA TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HAKKI VE ÖZERKLİĞİ.....	38
I. Toplu İş Sözleşmesi Hakkı	38
1. Toplu İş Sözleşmesi Hakkına İlişkin Yasal Düzenlemelerin Tarihsel Gelişimi.....	38
2. 1982 Anayasasında Toplu İş Sözleşmesi Hakkı.....	42
II. Toplu İş Sözleşmesi Özerkliği	49
§ 3. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ HAKKININ ULUSLARARASI DAYANAKLARI.....	52
I. Uluslararası Belgelerde Toplu İş Sözleşmesi Hakkı	52
1. Genel Olarak.....	52
2. Birleşmiş Milletler Tarafından Hazırlanan Sözleşmeler.....	56
3. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)	60
4. Avrupa Konseyi Tarafından Hazırlanan Sözleşmeler.....	69
a. Avrupa Sosyal Şartı ve Gözden Geçirilmiş Avrupa Sosyal Şartı.....	69
b. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları.....	74
5. Avrupa Birliği Belgeleri	85
II. Türkiye'nin Taraf olduğu Uluslararası Sözleşmelerin Toplu İş Sözleşmesi Hakkı Bakımından İç Hukuk Kurallarına Etkisi...	91

İKİNCİ BÖLÜM
TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA EHLİYETİ
VE YETKİ KOŞULLARI

§ 4. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA EHLİYETİNİN	
KOŞULLARI.....	101
I. İşçi Sendikaları Açısından Ehliyet Koşulları.....	101
II. İşveren Açısından Toplu İş Sözleşmesi Ehliyet Koşulları.....	105
1. İşverenin Sendika Üyesi Olmaması Halinde.....	105
2. İşverenin Sendika Üyesi Olması Halinde.....	108
3. Özel Durum: Kamu İhale Kanunu'nun 62. Maddesinin	
1. Fıkrasının (e) Bendi Uyarınca İhale Yoluyla İş Alan	
Alt İşveren Olma Halinde	112
III. Toplu İş Sözleşmesi Yapma Ehliyetinin Sadece Sendikalara	
Tanınmasının Anayasa'ya Uygunluğunun Değerlendirilmesi..	120
IV. Ehliyetsizliğin Yapılan Toplu İş Sözleşmesine Etkisi	122
§ 5. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA YETKİSİNİN	
KOŞULLARI.....	126
I. Genel Olarak.....	126
1. İşveren Tarafında Aranan Yetki Koşulları.....	130
2. İşçi Sendikası için Aranan Yetki Koşulları.....	132
II. İşkolunda Yüzde Bir Üyeye Sahip Olma Koşulu (İşkolu	
Barajı)	136
1. Genel Olarak.....	136
2. İşkolunda Örgütlenme Esası ve Yetki Tespitinde Önemi....	143
3. İşyerinin Girdiği İşkolunun Tespiti	154
4. İşyerinin Girdiği İşkolunun İtiraz Üzerine Bakanlık	
Tarafından Tespiti.....	161
5. Yüzde Bir Üye Koşulunun Tespiti: İşkolu İstatistikleri	166
III. İşyerinde Belirli Sayıda Üyeye Sahip Olma	174
1. İşyeri Düzeyinde Yapılan Toplu İş Sözleşmeleri Açısından .	174
a. Genel olarak	174

b. İşyeri kavramı ve yetki tespitinde önemi	180
aa. Genel olarak	180
bb. İşyeri kavramının unsurları	182
cc. Bağlı yer kavramı ve unsurları	184
dd. Asıl iş-yardımcı iş kavramı	190
c. İşyerinde çoğunluğun tespiti.....	197
aa. Genel olarak.....	197
bb. Çoğunluk tespitinde sendika üyeliğinden çekilenlerin ve çıkarılanların dikkate alınmasına ilişkin özel durum.....	199
cc. Yasal süresinden sonra Kurum'a bildirilenlerin çoğunluk tespitinde dikkate alınmasına ilişkin özel düzenleme	204
d. Çoğunluğun tespitinde dikkate alınacak işçiler	207
aa. Genel olarak.....	207
bb. Toplum yararına çalışanların dikkate alınıp alınmayacağı.....	212
cc. Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışanların durumu...	217
dd. Sendikaya üye olamayacakların durumu	218
ee. İşçi kuruluşunda yönetici olarak çalışanların durumu.....	221
ff. Mevsimlik iş sözleşmesi ile çalışanların değerlendirilmesi.....	223
gg. İşe iadesine karar verilen işçilerin durumu	225
e. Çoğunluğun tespitinde dikkate alınmayacaklar	226
f. İşverenin işçi sendikasının yetki almasını engellemek için muvazaalı işe alım yapması/ sözleşme yapma hakkının kötüye kullanılması sorunu.	230
2. İşletme Düzeyinde Yapılan Toplu İş Sözleşmeleri Açısından.....	232
a. Genel olarak.....	232
b. İşletmede yüzde kırk üyeye sahip olmak	238
aa. İşletme kavramı.....	240
bb. İşletmede en az yüzde kırk üyenin hesaplanma yöntemi	243

cc. İşletmede birden fazla sendikanın yüzde kırk üyeye sahip olması sorunu	244
§ 6. İŞKOLUNDA ÖRGÜTLENME VE İKİLİ BARAJ SİSTEMİNİN ANAYASAYA, AVRUPA BİRLİĞİ İLKELERİNE VE ILO SÖZLEŞMELERİNE UYGUNLUĞUNUN DEĞERLENDİRİLMESİ	245
I. İşkolunda Örgütlenme Zorunluluğunun Değerlendirilmesi.....	245
II. İkili Baraj Sistemine İlişkin Doktrinde ve Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Uzmanlar Komitesi Tarafından Getirilen Öneriler.....	251
III. Toplu İş Sözleşmesi Yetkisi için Aranan Çifte Baraj Koşulunun Değerlendirilmesi.....	255

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA
YETKİSİNİN TESPİTİ VE BU YETKİ
TESPİTİNE İTİRAZ

§ 7. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA YETKİSİNİN TESPİTİ..	263
I. Genel Olarak.....	263
II. Yetki Tespit Prosedürü.....	265
1. Yetki Tespiti için Başvuruda Bulunabilecekler.....	265
a. İşçi tarafı bakımından başvuru yapılması	266
b. İşveren tarafı bakımından başvuru yapılması	266
2. Bakanlığa Yetki Tespiti İçin Başvuru Süresi	267
3. Bakanlığa Başvuru Usulü	270
4. Bakanlık Tarafından Yetkili Sendikanın Tespiti ve Bildirimi	272
a. Bakanlık tarafından tespitte izlenecek usul.....	272
b. Yetkili sendikanın bildirimini.....	277
c. Yetki tespitinin Bakanlık tarafından yapılmasına yönelik eleştiriler	280

§ 8. YETKİ TESPİTİNE İTİRAZ	281
I. Genel Olarak.....	281
II. Bakanlığın Olumlu Yetki Tespitine İtiraz	282
1. İtiraz Yetkisine Sahip Olanlar	282
2. İtirazın İçeriği.....	284
a. Maddi hata ve süreye ilişkin itirazlar	285
b. Çoğunluk şartına ilişkin itirazlar	287
c. İşkoluna İlişkin İtirazlar	289
d. İşkolu İstatistiğine İtiraz.....	293
e. İşletme sözleşmesi yetkisine itiraz.....	293
aa. Genel olarak	293
bb. İşletme niteliğine ilişkin itirazlarda yetkili mahkeme	295
cc. İşletme itirazında işkoluna da itiraz edilmesi	296
III. Bakanlığın Olumsuz Yetki Tespitine İtiraz.....	301
IV. Yetki Tespitine İtiraz Prosedürü	304
1. İtirazın Şekli	304
2. İtiraz Davası	308
a. Davanın görüleceği mercii	308
b. Davanın tarafları	310
c. İtirazın süresi	312
d. İtiraz davasında usul hukukuna ilişkin kurallar	314
aa. Genel olarak	314
bb. İspat yükü ve yargılama usulü	314
cc. Mahkemenin itiraz davasında uyması gereken süre, kurallar ve kanun yolları	315
dd. Mahkemece verilebilecek kararlar.....	318
§ 9. TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YETKİSİNİN KAZANILMASI, KAYBEDİLMESİ VE YETKİ BELGESİNİN HÜKÜMSÜZLÜĞÜ	319
I. Toplu İş Sözleşmesi Yetkisinin Kazanılması	319
1. Yetki Belgesi Verilmesi	319

2. İşverenin veya İşkolunun Değişmesinin Toplu İş Sözleşmesi Yetkisine Etkisi	322
a. Yetki başvurusundan sonra işyerinin girdiği işkolunun değişmesi.....	322
b. Yetki başvurusundan sonra işverenin değişmesi	325
3. Yetki Belgesi Olmadan Yapılan Toplu İş Sözleşmesinin Geçersiz Olup Olmadığı.....	331
a. Genel olarak.....	331
b. Hükümsüzlük davası açılmasında görevli ve yetkili mahkeme	335
c. Sendikanın yetkili olup olmadığının tespitinde esas alınacak tarih	336
d. Hükümsüzlüğün hangi tarihten itibaren geçerli olacağı.....	336
II. Yetki Belgesinin Hükümsüzlüğü	338
III. Yetkinin Kaybedilmesi.....	341
SONUÇ	355
KAYNAKÇA	365